

MOST

Bilten Udruženja useljenika iz bivše Jugoslavije u Izraelu

Godina 58

Broj 4

Juli/avgust 2010.

PREDSEDNIK IZRAELA U JASENOVCU

**ŠIMON PERES U TOKU TRODNEVNE
POSETE HRVATSKOJ, ZAJEDNO SA
PREDSEDNIKOM HRVATSKE
IVOM JOSIPOVIĆEM
ODAO POŠTU STRADALIMA U LOGORU**

Piše Milan Fogel

Izraelska diplomatija i u toku letnjih meseci ne posustaje. Događaji nas teraju da aktivno učestvujemo na međunarodnoj diplomatskoj sceni, u kojoj su uzeli učešće i najviši državnici Izraela.

Predsednik Peres je u svojoj misiji, jula meseca, posetio Sloveniju i Hrvatsku. Glavna tema razgovora su bile ekonomske veze i međunarodni položaj Izraela u svetlu konflikata sa Palestincima i okruženjem, kao i iranske nuklearne pretnje.

Učesnici u razgovoru su naglasili da postoji obostrani interes za dugoročnu saradnju. Na primer, Izrael nudi dostignuća u visokoj tehnologiji i poljoprivredi, a hrvatska strana poziva turiste iz Izraela da posete prelepo Jadransko more (da je to tačno, poznato mi je iz ličnog iskustva).

U periodu Tuđmanove vlasti odnosi između Izraela i Hrvatske su skoro potpuno zamrli. Tuđmanova želja da poseti Izrael nije se ostvarila. Od izbora Stipe Mesića, a sada izborom za predsednika Hrvatske Ive Josipovića, odnosi dve prijateljske zemlje su u stalnom usponu.

Ono što posebno ističemo je da su obe strane svesne teškog bremena prošlosti, stradanja Jevreja u vreme Nezavisne države Hrvatske. Predsednik Peres je u pratnji predsednika Hrvatske, Ive Josipovića, posetio kompleks Memorijalnog centra Jasenovac. Tom prilikom, između ostalog, Peres je rekao da je zloglasni ustaški logor iz vremena Drugog svetskog rata bio demonstracija "čistog sadizma". Predsednik Josipović je ocenio da je Jasenovac mesto suočavanja sa prošlošću. "Prošlost je bila teška, bolna, ali moramo izvući pouke da bi naše sutra bilo bolje i da se strahote koje su se dogodile ovde, i na mnogim drugim mestima, nikada ne ponove".

REČ UREDNIKA

Piše Milan Fogel

U oktobru mesecu će se održati redovna Skupština HOJ. Pored usvajanja izveštaja komisija i planova za naredni period, moraćemo da donesemo još neke odluke, koje se po značaju izdvajaju od uobičajenih.

Prvo, utvrđeno je da Statut (Takanon) na srpskom/hrvatskom jeziku nije usklađen sa Statutom na hebrejskom. Pored toga, nude se i neka nova rešenja. Na primer, uobičajena je praksa da se na svakoj skupštini bira predsednik. Taman se čovek uhoda u posao, a ono novi izbori?! Predlog je da se predsednik bira najmanje na dve godine - po meni bi sasvim bilo u redu i na tri. Uz ovaj Most dobićete i predlog novog Takanona. Po starom je predviđeno da ukoliko nije prisutna četvrtina članstva, što poslednjih deset godina nikad nije bio slučaj, Skupština počinje sa radom dva sata nakon zakazanog vremena, kako bi se donele pra-vosnažne odluke. Po novom, to vreme se skraćuje na jedan sat, a vi vidite kada ćete ove godine doći na Skupštinu.

Drugo, na Skupštini će morati da se donese odluka da li se odobrava potpisivanje sporazuma sa velikim donatorom iz Haife, Rafaelom Atijasom. Donator nam nudi pola miliona šekela za osnivanje fonda na njegovo ime u spomen na sestre stradale u Šoa. Plodove fonda bi koristio HOJ. Međutim, u jednom članu sporazuma predviđeno je da će advokatska kancelarija, koja je i sastavila sporazum, kontrolisati korišćenje plodova fonda u skladu sa sporazumom. Ukoliko oni procene da se fond ne koristi kako je predviđeno, automatski mogu da se povuku sredstva koja nam se daju na raspolaganje. Naravno, od strane iste advokatske kancelarije. Predsednik HOJ se konsultovao i sa drugom advokatskom kancelarijom i dao predlog da u slučaju procene od strane advokatske kancelarije, da se sredstva ne koriste namenski, konačnu reč daje arbitraža. Advokatska kancelarija je odbila taj predlog. Kod nas koji smo upoznati sa predlogom sporazuma, koji nam se nudi na principu "uzmi ili ostavi", uz sve poštovanje, izazvalo je sumnju da se tu radi o nečem drugom. Naime, advokatska kancelarija može jednog dana samovoljno da oceni da se sredstva ne koriste namenski i da nam se automatski uzmu sve pare iz Fonda. Ispada da bi HOJ u tom slučaju, u stvari, bio samo prelazno rešenje, dok se ne steknu uslovi da sve pare pređu u nadležnost pomenute advokatske kancelarije.

Kao što vidite, imaćemo o čemu da odlučujemo i zato vas pozivam da u što većem broju prisustvujete i odlučujete na predstojećoj Skupštini.

MOST

Bilten Udruženja useljenika
iz bivše Jugoslavije u Izrael

Godina 58

Broj 4 - juli/avgust 2010.

Allenby 108/4 – POB 2705
61026 Tel Aviv, Israel
Telefoni: 050-3556841
050-3556842

E-mail
hitahdut@gmail.com

REDAKCIJA

Glavni urednik Milan Fogel
milan.fogel@gmail.com

Urednik hebrejske strane
Moše BenŠahar
Bensha1@gmail.com

Avram Atijas, Miriam Aviezer,
Ivica Čerešnješ, Dušan
Mihalek, Višnja Kern

Saradnici i Index imena u
ovom broju

Avram Atijas, Miriam Steiner
Aviezer, Šimon Peres, Ivo
Josipović, Moše BenŠahar,
Danilo Semnic, Miri Derman,
dr Eliezer Papo, Daniel
Fogel, Aleksandar-Saša Lebl,
Eva Nahir, Ferdinand i
Izabela, Torkvemada, biskup
Čekada, Efraim Kišon, Ranko
Damjanović, dr Miroslav
Demajo, Rafael Atijas, Dušan
Mihalek, Rina Šosberger,
Jonatan Šapira, Givon Boaz,
Ruben Kohn, Ženi Lebl,
Nenad Fogel, dr Milan
Koljanin, dr Milan Ristović,
Milan Fogel

Molimo vas da rukopise
za sledeći Most pošaljete
elektronskom poštom do
10. oktobra 2010. godine

ROĐENDANSKI POKLON

– DONACIJA HOJ-U

Piše Moše BenŠahar

Početkom juna .o.g. naš prijatelj, Ruben Kohn iz Naharije, proslavio je 80 godina života. Svečanosti su prisustvovali mnogobrojni rođaci i prijatelji. Ruben, jedan od vlasnika turističke agencije Lear Tours, koji godinama pomaže naše udruženje i ovog je puta našao originalan način da nam pomogne. Odlučio je da umesto rođendanskog poklona zamoli donaciju za Hitahdut. Tako je sakupljeno 3.450 šekela od kojih je 1000 šekela namenjeno za socijalni fond, a ostatak za kasu Hitahduta.

Želimo dragom Rubenu mnogo sreće, zdravlja i lepih trenutaka u krugu svoje djece, unuka i mnogih prijatelja i zahvaljujemo na ovom vrlo izuzetnom i dragocenom poklonu. Možda će i drugi naši članovi i prijatelji i tim putem pomoći naše udruženje.

Zahvaljujemo i svima koji su na tako plemenit način prihvatili poziv za donaciju. I to:

Naomi i Dov Inbar; Doris i Emanuel Melamed; Dr Ivana i Gil Weissblech; Rut i Šlomo Landau; Ora Gat; Naomi Cfoni; Daniela i Aleksandara Wakssler; Ester i Andreas Meier; Lea Apfel i Maja Rac; Jehudit Adar Marton; Hedi Goren; Dina i David Maestro; Hava i prof. Ilan Timor; Dina i Meir Frank; Naomi i Jaron Stern; Beti Engel; Ester Nir; Mira Kohen

ĐAKOVO – GROBLJE

Jevrejskoj zajednici u Sarajevu poslali smo prikupljene donacije za restauraciju nadgrobnih ploča u Đakovu. Za kratko vreme prikupljeno je 1650 šekela, odnosno 350 eura, koje smo poslali po Katici Mandelbaum iz Aškelona. Zahvaljujemo se donatorima: 200 NIS - Alabahari Avi, 50 NIS - Levi Josef, 100 NIS - Avital Hana, 150 NIS - Šajngot Loti, 50 NIS - Levi Mira, 200 NIS - Atijas Rafael, 500 NIS - Koen Ester i Ruven, 50 NIS – Kabiljo Liljana i Josef, 50 NIS – Šanar Gabriel, 100 NIS – Dagan Menahem, 200 NIS – Borovic Branka i Ilan

DONACIJE - Zahvaljujemo se svim donatorima, koji svojim priložima omogućavaju uspešnije delovanje Hitahduta. Uprava HOJ

- Lea Silaši

300 NIS za pomen na pokojnog muža Ladislava Silašija, rođenog u Subotici (1925 – 2010.)

200 NIS u čast unuka Ereza - Ladislava, sina Alekse i Mihal, rođenog 20. maja 2010.

- Ljiljana i Josip (Josef) Kabiljo

200 NIS, umesto cveća u znak "sećanja na našu Rožiku Kabiljo"

- Breiner Brurija

100 NIS za socijalni fond

- Pinto (Ivan) Moše i Elizabeta (Rivka)

300 NIS za Most

- Lederer Hana

1,000 NIS za HOJ uz dobre želje praunucima: Jotam, Itaj, Amit i Liad

- Ela Montiljo, sin Sami i kćerka Ina

300 NIS za Most

100 NIS za HOJ

"Povodom 18 godina od gubitka našeg dragog, plemenitog i voljenog supruga, oca i dede Morica Montilja"

PROGRAM AKTIVNOSTI HOJ U NAREDNOM PERIODU

Moše BenŠahar, predsednik HOJ

1. u četvrtak, 02.09. 2010 sastanak uoči "Šana hadaša" tj Nove Godine da uz jabuku i med i dobre želje čujemo o Jevrejskom kalendaru o kojem će govoriti Boaz Givon.

Sastanak će se održati u 18.30 u Bajt Bejahad, ul Hahašmonaim 99, Tel Aviv

2. Kao svake godine i ove godine ćemo se sastati na Sukot, na tradicionalnom pikniku u šumi Ben Šemen. Ove godine obeležavamo 75 godina od osnivanja Hitahduta. Povodom jubileja, član našeg odbora gospodin Josef Žamboki poziva Vas na ROŠTILJADU. Skup će se održati 23.09.2010. počev od 10 časova. Proveravamo mogućnost prevoza autobusima uz naplatu. Detalji posebno.

3. U četvrtak 07.10. 2010 održat će se u Karmielu "Jugoslovensko veče". Julije Presburger svirat će nam i pevati zajedno sa prisutnima. Što se tiče posluženja zamolit ćemo svakoga tko dodje da donese tipično jugoslovensko jelo. Ako slučajno imate kompletnu ili delomičnu narodnu nošnju bit će simpatično da je obučete. Sastajemo se u zgradi Amutat hitahdut jocej haver haamim, kraj Misrad hapnim, ul - korzo Mišol harakafot br 8, Karmiel, počev od 19 časova. Tel o49885785 - Zahvaljujemo Eli i Aharonu Kohen na organizaciji ovog susreta.

4. U sredu, 13.10. 2010. obilazak Muzeja Arcot hamikra u Jerusalemu. Posetiti ćemo zanimljivu izložbu pod nazivom "Magija u Judaizmu". Vodič, jedan od organizatora izložbe, gospodin Filip Vukosavović. Tumačenje će biti dvojezično.

Adresa Muzeja ul Granot 25, Jerusalem, tj Kirjat Hamuzeonim kraj Kneseta.

Sastajemo se u 18.30 na ulazu u Muzej gde će se sređivati plaćanje ulaznica. Završetak obilaska predviđen je za 19 časova.

Obavezno je prijaviti se za ovaj obilazak na telefon 0503556841 ili 050 3556842. Broj učesnika je ograničen. Cena ulaznice odredit će se na licu mesta shodno broju učesnika.

5. U četvrtak 21.10. 2010. održaće se Glavna skupština Hitahduta, u Bejt Daniel, ul Bnej Dan 62, Tel Aviv sa početkom u 18 časova. Ukoliko ne bude prisutan odgovarajući broj članova Hitahduta, početak Skupštine odlaže se za dva sata (prema Statutu HOJ). Pozivamo sve članove HOJ da svojim učešćem obogate sadržaj rada Skupštine. Glasanje će se obaviti samo uz člansku kartu HOJ, koju će dobiti svi članovi zajedno sa primerkom Mosta.

6. Na šabat 23.10. 2010. poseta kibucima Galon, Bejt Nir i Gat ("Jugoslovenski"). Vodič će nam ponovo biti Amiram Derman. Tema: Kibuc u obnovi, od klasičnog kibuca gdje se živi u zajednici do modernog; izmene

u organizaciji, u načinu života i utecaj na gradnju i fizički izgled kibuca, tj arhitektura kibuca danas.

Detalnije objašnjenje poslat će se kasnije. Molimo Vas da se za ovaj izlet prijavite što pre na tel 050 3556841 ili 050 3556842. kako bismo znali da li broj učesnika opravdava iznajmljivanje autobusa iz Tel Aviva (uz naplatu).

7. U četvrtak 28.10. 2010. Promocija knjige Pravednici među narodima - Srbija, koju su napisali Milan Fogel i dva istoričara iz Srbije dr Milan Ristović i dr Milan Koljanin održat će se u Bejt Daniel, ul Bnej Dan 62, Tel Aviv sa početkom u 18 časova.

BENEFICIJE ZA NICOLEJ ŠOA

Priredila Miriam Aviezer

Popust na arnonu Osim popusta kojeg imate kao penzioneri imate pravo na dodatni popust na 70 m2 od površine stana. Treba da uzmete potvrdu iz banke u koju Vam stiže mesečna renta i pošaljete je u Iria, odeljenje arnona uz kratko propratno pismo u kojem ćete navesti da molite popust na arnonu kao nicol šoa prema priloženoj potvrdi.

Od 1. jula o.g. imate pravo na velik popust na lekove u kupat holimu. Nećete platiti više od 100 šekela za sve lekove koje dobijate receptom od vašeg lekara. U apoteci kupat holima postoji digitalni spisak svih nicolim. Samo treba da kažete da ste nicol tj. nicolat šoa. Na popust imaju pravo samo oni koji primaju mesečnu rentu.

Na kupovinu sledećih aparata vraća vam se tzv. m a s k n i j o t HLADNJAK tj Frižider, VEŠ MAŠINA, TELEVIZOR, AIR CONDITION, USISIVAČ, MIKSER, PEĆ ili MIKROGAL ili tzv. KIRAJIM, .DUD ZA GRIJANJE VODE SOLARNOM ENERGIJOM, tzv. KOLET LDUD ŠEMEŠ, GRIJALICA, RADIOTEJP ili VOLKMEN ili STEREO APARATURA ili DISKMAN.

Nicolim kojima je priznato 80% invalidnine imaju pravo i na MAŠINU ZA PRANJE SUDJA, APARAT ZA SUŠENJE VEŠA.

Za kupovinu nabrojanih aparata trebate pisati na adresu

משרד האוצר - לשכת לשיקום נכים

רח יצחק שדה 17 ת.ד. 57380

תל אביב 61572

i tražiti (אני מבקש)

טופס בקשה לקבלת מענק מס קניה ומע"מ

Važno - kod kupovine gore navedenih predmeta treba da pazite da potvrdi od kupovine tj. kabala bude na vaše ime. Tu kabala morat ćete dodati molbi kao dokaz da je predmet kupljen.

Dodatne informacije možete dobiti od Miriam Aviezer (navečer) na 03-5713022 ili pismeno na rehov Shimon ben Zwi 5, 53630 Givatajim

FUDBALSKI SUDIJA:

MONI KARIO

Razgovor sa kćerkom zapisala Mirijam Štajner Aviezer

Mundijal me je podsetio da i mi, jugovići, imamo, tj imali smo, jednog nogometnog sudiju u Izraelu. Posjetila sam Monijevu kćerku, Rinu Šosberger.

"Da", započela je naš razgovor," ja prosto volim nogomet. I ne samo ja, cela naša porodica je zaražena ljubavlju za nogomet."

"Kada je ta ljubav počela?"

"Od kada znam za sebe, još kao dete odlazili smo svi na utakmice gde je moj otac bio sudija.

"Tvoj otac je bio poznat sudija već prije Drugog svetskog rata?"

"Baš je započeo karijeru kad je počeo rat i odvođenje makedonskih Jevreja 1943. Mi smo se srećom spasili i to pomoću mnogobrojnih Makedonaca, prijatelja mogeg oca, mislim uglavnom sportaša."

"Pričaj nam o tome."

"11. marta 1943, kad su pokupili sve Jevreje Makedonije, imala sam 7 godina. Mi smo se spasili zahvaljujući dobrim prijateljima moga tate, koji su nas nekoliko prvih dana sakrili u svojoj kući. Jedan od tih prijatelja bio je brat Majke Tereze. On nam je nabavio krivotvorene papire kojim smo postali Muslimani, sa muslimanskim imenima, majka je nosila ralu da pokrije lice, i ne samo to on se pobrinuo da nas na svakom mestu gde smo se zaustavili netko dočeka, ugosti i uputi kako da nastavimo put. Pješačenje je bilo strašno. Danju smo se skrivali u šumama, a noću po užasnoj zimi penjali smo se preko brda bez staze i puta. Na kraju smo stigli u Tiranu, koja je bila pod talijanskom okupacijom. Kad je počelo bombardovanje Tirane od strane Nemaca i njihovih pomagača pobjegli smo u brda i našli sklonište u malom, zabačenom selu u kojem smo preživeli do kraja rata. Tek kada smo se vratili kući shvatili smo obim tragedije koja je zadesila našu obitelj i način na koji su otišli u smrt."

"Posle rata vaš otac je nastavio da sudi nogometne utakmice. Da li vam je neka posebno ostala u sećanju?"

"Sećam se jedne utakmice, imala sam možda 12 godina, kada smo po najvećoj kiši otišli svi, cela porodica, na utakmicu. Reka Vardar se izlila tako da smo morali da skinemo obuću da bismo

stigli do stadiona. Ako me sećanje ne vara to je bilo 1948. godine.

Vardar, nazvan po pomenutoj reci, bio je jedini fudbalski klub iz Makedonije u jugoslovenskoj prvoj ligi. Od ishoda te utakmice zavisio je opstanak Vardara u društvu prvoligaša. Sa nama je išla i moja majka. Zamisli, onako mala i mršava, ne baš omladinka, skakala je, pljeskala i uzvikivala ohrabrujuće uzvike našoj momčadi i nije štedela pogrдне uzvike rivalima. U poslednjim minutima utakmice, pri rezultatu 3 : 3, fudbaleri Vardara uspeali su da postignu poredonosni gol. Našoj radosti nije bilo kraja".

"Jeste li ostali u Skoplju?"

"Ne, prešli smo u Beograd. Tu je započela prava i blistava karijera mogeg oca kao nogometnog sudije. Vrlo je brzo izabran za međunarodnog sudiju te je primio povelju i medalju od FIFA.



Moni Kario snimljen posle Drugog svetskog rata

Kada smo se 1949. godine uselili u Arec, privremeno smo se smestili u kibuc Šaar HaGolan. Visoko priznanje FIFA otvorilo je mom ocu put u Izraelu, gdje je bio dugogodišnji

nogometni sudija. Sudio je u Arecu i inostranstvu. Bio je poznat kao dobar i ispravan sudija. Uvijek kad bi izbio neki spor među dve momčadi, rekli su "Moni Kario neka presudi. Ono što on kaže prihvatiti ćemo". Moni Kario je jedno vreme bio i predsednik Udruženja sudija Izraela. Nogomet je bila uvek glavna tema u kući".

"Jeste li uvek svi navijali za istu momčad?"

"Ne, ovde u Izraelu je bilo vike i svađe u kući, mi smo bili za Hapoel, a moj brat za Bejtar. Možeš da zamisliš kako smo se svađali."

Ne može se govoriti o Rini, a da ne spomenemo njenog supruga Meira – Tomija Šosbergera, dugogodišnjeg aktivistu HOJ-a, koji je jedno vreme bio i predsednik Udruženja. Tomija se sigurno sećaju naročito novi olimpi, a među njima i oni koje je Tomi iz bunkera u Sarajevu i Mostaru doveo u Izrael. Kod Rine i Tomija mnogi su našli za kraće vreme dom.

"Za vreme Mundijala nisam propustila ni jednu igru. No, bez Tomija to nije bilo pravo veselje", zaključila je razgovor Rina Šosberger, kćerka vrhunskog nogometnog sudije Monija Karia.

SUSED EZER VAJCMAN

Piše Danilo Semnic

U Jerusalimu stanujem u zgradi koja se nalazi na istoj strani ulice gde se nalazi i rezidencija predsednika Izraela. Bili smo najbliži susedi, a kao što je to u celom svetu uobičajeno, okolina rezidencije je bila pod najstrožim nadzorom Službe bezbednosti. Pošto sam i ja, u neku ruku, bio podložan svemu tome, strpljivo i danas tolerišem tu situaciju. Gusto prisustvo pripadnika Službe bezbednosti u našoj okolini, doprinosi da razni mali i veći kradljivci, a i potencijalni provalnici stanova, izbegavaju taj deo grada.

U vreme o kome pišem predsednik Izraela je bio Ezer Vajcman. Kao pomorac, sada u mirovini, svojevremeno sam obišao sve kontinente i tom prilikom stekao veliko iskustvo u mom pozivu. Na jednom putovanju sam se našao u prestonici Tajvana (Taipei). Obilazeći taj veliki grad zapazio sam u izlogu jedne prodavnice knjiga veoma interesantne i retke časopise o vojnim avijacijama raznih zemalja. Pošto sam na amaterskoj bazi bio odličan poznavalac te teme, bez oklevanja sam kupio nekoliko primeraka. U slobodnim časovima, za vreme plovidbe, sve sam ih, kao poslasticu, od početka do kraja pročitao.

Prema unapred utvrđenom planu, brod je nekoliko dana pred Novu godinu – Roš HaŠana – doplovio u Izrael, i tada sam došao na ideju da te časopise ponudim i predsedniku Vajcmanu.

Opšte je poznato da je Vajcman u svojim mlađim godinama bio profesionalni pilot i da je u Drugom

svetskom ratu služio kao pilot lovac u engleskoj avijaciji (RAF). Nekoliko godina posle završetka Drugog svetskog rata Vajcman je postao šef Izraelskog vazduhoplovstva.

Dakle, u oči praznika sam uredno spakovao časopise i u omot stavio čestitku za Novu godinu. Na glavnom ulazu u rezidenciju predsednika zamolio sam momke, koje sam lično poznao, i koji su bili odgovorni za bezbednost predsednika, da predaju paket predsedniku. Oni su pristali, ali ne pre nego što su detaljno pregledali sadržinu omota.

U popodnevnim časovima narednog dana iz polusna me je probudio telefon. Na drugom kraju linije je bila sekretarica predsednika. Upitala me je da li sam ja Danilo Semnic. Pošto sam potvrdio, dodala je, "Molim vas pričekajte malo". Posle nekoliko trenutaka na liniji je bio predsednik Vajcman. Srdačno se zahvalio za, po njegovom mišljenju, veoma interesantne časopise, i, misleći da sam mu iste pozajmio na čitanje, upitao kada treba da ih vrati. Odgovorio sam da će kod njega biti najbolje sačuvani i on se ponovo zahvalio. Posle kratke neusiljene konverzacije, naš telefonski razgovor je bio završen.

Moj ograničeni kontakt sa predsednikom bio je krunisan veoma prijatnim iznenađenjem. Kratko vreme pre završetka njegove kadencije kao predsednika, poslao je svog šofera koji mi je uručio predsednikovu autobiografiju, koju je napisao kratko vreme pre toga. U knjizi je napisao posvetu, koja u slobodnom prevodu glasi ovako: "Daniel, više vredi blizak sused, nego udaljeni brat".

Takav čovek je bio predsednik Ezer Vajcman.

JERUSALIM - ŠETNJA STARIM GRADOM

Tekst i fotografije Ranko Damjanović
<http://picasaweb.google.com/rankod/>

Dr Eliezer Papo, ovog puta, našao se u ulozi uspešnog vodiča kroz Stari grad u Jerusalimu. Zahvaljujući gostima hrišćanske vere i mi smo imali prilike da se malo bolje upoznamo sa svetski značajnim religioznim objektima druge vere. Konkretno, obišli smo crkvu Svetog groba, kako je nazivaju katolici, ili Hristovog Vaskrsenja, kako je nazivaju pravoslavci, koja je najsvetije hrišćansko mesto Jerusalima. Nalazi se tamo gde je Hrist razapet, umro, sahranjen i uskrsnuo. Zatim crkvu Aleksandra Nevskog, pa sinagogu Hurva, sinagogu Ramban, Četiri sefardske sinagoge, Karaitsku sinagogu i uz kafu i časkanje završili šetnju Starim gradom.

Naravno, prilikom obilazaka istorijskih spomenika, najinteresantniji deo su priče, pomešane istorijske činjenice i legende, koje nam pomažu da bolje shvatimo duh jednog vremena.

Crkva Hristovog groba – na slici dole – podignuta je nad Golgotom (brdo Lobanja), koja je i u vreme Rimskog carstva bila sveto mesto za hrišćane. Da bi obezvređio značaj Golgote, car Hadrijan je ovde podigao hram rimskim bogovima. Dva veka kasnije car Konstantin ruši rimski hram i nad Golgotom podiže prvu hrišćansku crkvu. Crkva je rušena i obnavljana, a danas više hrišćanskih zajednica međusobno dele crkvu. Česti sukobi, koji i danas traju, oko nadležnosti nad delovima crkve, naterali su osmanlijske vlasti da zakonom utvrde Status quo, koji je i danas na snazi. Radi mira u kući, crkvena vrata svakog jutra u 4,30 otvaraju, a u 20 sati zatvaraju članovi jedne muslimanske porodice.



Krugom na slici su obeležene merdivine, koje ne sme niko da ukloni. Tim putem se snabdevao jermenski sveštenik za vreme turske okupacije

Omarova džamija podignuta je u neposrednoj blizini crkve Svetog groba. Godine 638, kada su muslimani osvojili Jerusalim, kalif Omar je u pratnji patrijarha Sofronija posetio crkvu Svetog groba. Dok su obilazili crkvu čuo se glas mujezina koji je pozivao muslimane na molitvu. Patrijarh je odmah naredio da se pripremi mesto u bazilici gde bi se kalif molio, ali je Omar to odbio. Izašao je, udaljio se od crkve, spustio prostirku na prazan prostor i pomolio se. Ovako je Omar svoj čin objasnio patrijarhu. "Da sam se pomolio u crkvi, zauvek biste je izgubili. Muslimanski vernici bi je uzeli govoreći: "Omar se ovde molio!" Na mestu gde se pomolio, kasnije je, na ruševinama drugog hrama, podignuta Omarova džamija. Crkva Aleksandra Nevskog, podignuta je u 19. veku. Ruski knez je proglašen za sveca, jer je u 13. veku, na reci Nevi, tako je i dobio nadimak, zaustavio papski krstaški pohod protiv ruskog pravoslavlja. Zemljište na kome se nalazi crkva,

Rusi su od Etiopljana otkupili sredinom 19. veka za basnoslovnu sumu, koja je nekoliko puta prevazilazila tržišnu cenu. Nameravali su da na tom mestu podignu konzulat, ali kada su počeli radovi iskopani su vredni arheološki nalazi, pa se odustalo od gradnje konzulata. Na tom mestu je podignuta crkva Aleksandar Nevski.

Kad smo počeli da obilazimo sinagoge, našli smo se na svom terenu. U stvari, mi tako mislimo, ali ne i muslimani, kojima veoma smeta što je ove godine renovirana teško oštećena sinagoga Hurva. Sinagoga se nalazi, po tvrđenju muslimana, na njihovoj teritoriji u Starom gradu. Oni su zaboravili samo dve proste činjenice. Prvo, da je Hurva od jordanskih okupatora teško i namerno oštećena 1948. godine za vreme rata za nezavisnost i drugo, da je Izrael prihvatio podelu Starog grada (podela je napravljena još u 16. veku) između 4 konfesije, ali nikad nije zaboravio da je sve to bio jevrejski grad podignut za vreme kralja Davida, da bi za vreme kralja Solomona doživeo najveći procvat. Muslimani u to vreme nisu ni postojali, ni kao narod ni kao vera. U svakom slučaju, ako sveštenstvo propoveda versku toleranciju, onda je sinagoga Hurva najbolji povod za to.

Ni sinagoga Ramban nije bolje prošla za vreme jordanske okupacije. U 13. veku, čuveni rabin Ramban, otkupio je jednu oronulu zgradu iz krstaškog perioda i u njoj uredio sinagogu, koja je kasnije nazvana po njemu. Uslov otomanskih vlasti je bio da nijedan verski objekat ne sme biti višji od muslimanskih, tako da je sinagoga Ramban ukopana 3 metra ispod puta pored koga je uređena. Sinagoga je obnovljena posle "Šestodnevno rata" 1967. godine. Danas je sinagoga Ramban najstarija aktivna sinagoga u Jerusalimu.

Priča o Jerusalimu nema kraja. Možda će vas ovaj tekst podstaći da i sami prošetate ulicama Starog grada. Nećete se pokajati.



Dr Eliezer Papo u ulozi vodiča

UVEK DOBRODOŠLI

ŠAAR HAAMAKIM, NEDAVNO

Piše Miri Derman

Ove godine jugoslovenski Jevreji iz kibuca Šaar HaAmakim i Hitahdut slave jubilarnih 75 godina. HOJ slavi jubilej osnivanja udruženja, a Jevreji poreklom iz bivše Jugoslavije 75 godina od kada je prva grupa podigla i naselila se u kibuc. "Šaar HaAmakim je poznat "jugoslovenski kibuc", pisao je svojevremeno Hilel Livni za Bilten, "iako nikad nismo brojali naše članstvo po zemlji iz koje smo došli, jugoslovenski deo ni u kojem razdoblju nije bio u većini. Verovatno smo to ime dobili jer smo 1935. bili jedini kibuc u kom se koncentrisala alija HaŠomer HaCaira iz Jugoslavije".

Kako je, te 1935. godine, izgledao kibuc, saznajemo takođe iz članka Hilel Livni, koji je bio prvi šaljivak iz Jugoslavije. "Još pre 2. juna 1935. godine, kada smo podigli prve šatore na pustom brežuljku, tadašnje "Hartije", cionisti Jugoslavije izvršili su preuzetu obavezu". Naime, kada se 1931. godine spremala prva alija – Kibuc Alija Alef (halucim su se uselili 1932.) obavezao se Savez cionista Jugoslavije da će obezbediti novac za otkup zemljišta za budući kibuc. Kibuc je zajedno sa rumunskom grupom cionista osnovan 1935. godine.

Za vreme Drugog svetskog rata pokidane su veze sa prijateljima i rodbinom u Jugoslaviji. Retko ko je mogao da stigne u Palestinu, a većina onih koji su ostali stradala je u logorima smrti. Članovi kibuca su stradali rođacima, posle rata, podigli memorijalni spomenik sa pločom na kojoj su uklesana njihova imena. Finansijska sredstva za podizanje spomenika obezbedio je Hilel Livni, prodavši svoju vrednu zbirku maraka.



Uz naše aktiviste, glavni organizator poslednjeg susreta je bila Eva Nahir - na slici desno. Eva je postala član kibuca 1966. Dugo godina je bila aktivan član uprave HOJ, a sve vreme učestvovala je u programima kibuca.

Uprava HOJ je uz pomoć Eve Nahir često u prostorijama kibuca organizovala razne proslave i susrete. Uvek smo bili dobrodošli. I ovog puta uz Evu su nas dočekali i drugi članovi kibuca. Evocirane su uspomene na članove kojih više nema sa nama, pričalo se o razvoju kibuca. Beni Abravanel je pričao o detinjstvu u kibucu provedenom sa roditeljima Rudijem i Bojanom. Uspomene je evocirao i Boaz Givon, koji je do odlaska u vojsku bio član kibuca. Saznali smo da najstariji član kibuca, Sanja Lanir, koja se uselila iz Moldavije, ima 96 godina. Na kraju su gosti dobili priliku da se iskupaju i osveže u bazenu kibuca.

Ovo je kratak izveštaj o našem susretu sa mnogobrojnim članovima kibuca. Verujem da ćemo imati još prilike da napišemo nešto više prilikom sledećih susreta.

FOND RAFAEL ATIJAS

Sporazum o donaciji a za uzvrat
ovekovečivanje uspomene na sestre
stradale u holokaustu.

Piše Moše ben Šahar
Prije par meseci, putem zajedničkog prijatelja, uspostavljen je kontakt sa gospodinom Rafaelom Atijasom, arhitektom iz Haife, koji je predložio zanimljiv projekat. Osnivanje fonda u koji bi gospodin Atijas uložio finansijska sredstva, a Hitahdut bi koristio tzv plodove fonda. Gospodin Atijas, poreklom iz Sarajeva, ima već iskustvo u tome pošto je prije par godina osnovao takav fond sa Udruženjem arhitekata i inženjera Haife, a sada je takav projekat ponudio nama.

Fond će biti osnovan na ime Rafaela Atijasa, a u pomen na njegove dve pok. sestre, Ani Atijas Israel i Fini Sara Atijas. Hitahdut će moći da koristi profit fonda prema unapred dogovorenim kriterijima. U "Gešeru" je priložen, na ivritu, sporazum koji je potpisan nakon mnogih konsultacija. Molimo vas da taj prilog pročitate, dobro ga proučite kako bismo ga na Glavnoj skupštini, 21.10. o.g. odobrili. Želim da napomenem da je to poslednja verzija koju treba sagledati po sistemu, "sve je uključeno".

SUKOT – SASTANAK NA STAROM MESTU

Moše BenŠahar
Kao svake godine i ove godine ćemo se sastati na Sukot, na tradicionalnom pikniku u šumi Ben Šemen. Ove godine obeležavamo 75 godina od osnivanja Hitahduta. Povodom jubileja, član našeg odbora, gospodin Josef Žamboki poziva Vas na ROŠTILJADU. Skup će se održati 23.09.2010. počev od 10 časova. Proveravamo mogućnost prevoza autobusima uz naplatu. Molimo da se zainteresovani što pre jave na telefon 050 3556841 ili 050 3556842

MANDOLINE U SLOVENIJI I ITALIJI

Piše Dušan Mihalek

Orkestar mandolina Konzervatorijuma iz Ber Ševe gostovao je 21-28. VII u Sloveniji i Italiji i tom prilikom održao koncerte u Metliki, Štanjelu i Lendavi, koje je organizovao *Imago Sloveniae*, kao i u Trstu, na devetom festivalu jevrejske zajednice *Erev Laila*. Pod upravom Leva Haimoviča, izvedene su mnoge njegove obrade za orkestar, sa akcentom na potpurijima slovenačkih i izraelskih pesama.

Prvog dana boravka, članovi orkestra su pred spomenikom u Štanjelu odali poštu poginulim antifašističkim borcima i sreli se sa članovima udruženja boraca koji su im pričali o zbegu u koji se kompletan gradić sklonio pred fašistima i nacistima, da bi kroz partizansku borbu kasnije oslobodili svoje domove.

Posebno su bili upečatljivi koncerti u Trstu, u Vili Marpurgo (centru okupljanja jevrejske omladine), poseta trščanskoj sinagogi, koja je jedna od najvećih na svetu, kao i koncert u staroj sinagogi u Lendavi, gde se čuva uspomena na poslednje jevrejske žitelje Prekomurja.

Orkestar je posetio i Ljubljanu, Maribor, Bled, Otočec na Krki i Veneciju – grad u kom je Vivaldi pisao najlepše koncerte za mandolinu.

Koncert su propratile novine *Primorski glasnik*, radio stanice u Kopru i Lendavi, kao i slovenačka televizija.

KRSTARENJE IZMEĐU OTOKA

sjeverni Jadran od 12 - 19 juna 2010.

Piše Ruben Kohn

Ponovo smo napravili nešto novoga i malo drugačije...

Iznajmili smo cijeli brod sa 14 kabina, M.S.LASTAVICA, novi brod, građen 2008, svaka kabina sa tušom, toaletom i klimom. Posada, 5 ljudi.

Rutu smo promjenili po našoj želji. Princip je da se plovi do 5 sati dnevno, usput se zaustavlja u malim lukama ili zaljevima za kupanje u tom čistom i bistrom moru. Popodne se stiže u jednu od luka gdje se provodi na kopnu u šetnjama, malim izletima, te večerom u jednom od lokalnih restorana, svaki po svojoj želji.

Aranžman je pola pansiona, doručak i ručak na brodu.

Grupa je brojila 23 učesnika. Letili smo u Zagreb ,nakon obilnog doručka u hotelu Astoria,

prošetali Mirogojem, pa tržnicom Dolac, Jelačićevim Trgom, Zrinjevcem do hotela Palace gdje smo se okrepili sa veoma dobrom kavom i nastavili u pravcu Opatije. U Gorskom Kotaru - kao iznenađenje - skrenuli smo u selo Zdihovo na izvanredan ručak, janjetina i odojak na ražnju, u restoranu MALI RAJ.

U Opatiji smjestili smo se u 5* hotelu MILENIJ, u samom centru i na obali. Sutradan, u subotu oko podne, ukrcali smo se na "naš" brod LASTAVICA i tako je počelo naše jedno tjedno krstarenje između otoka sjevernog Jadrana.

Luke u kojima smo prenoćili: CRES, lijepa, mala i veoma simpatična ribarska lučica. MALI LOŠINJ, ribarsko selo koje se je razvilo u veliko i mondensko turističko mjesto. ZADAR sa prelijepim starim gradom. MANDRE, kupalište na otoku Pagu. RAB, nautički centar sa velikim brojem turista. Posjetili smo mjesto gdje je 1942-1943. bio naš logor.

KRK, stara luka, jedna od bonbonjera sjevernih otoka i zadnja noć u RIJEČI, velika luka, ugodan grad sa veoma lijepom pješačkom zonom.

Usput smo još posjetili OSOR, veoma lijepo, malo, staro i slikovito mjesto, između Cresa i Lošinja, ILOVIK, mali otok sa puno mogućnosti za kupanje, NOVALJA na Pagu, izrasla u pravu turističku atrakciju, KRALJEVICA, gdje smo se odšetali do lokacije gdje je bio naš logor 1941-1942. i gdje smo našli još dosta svjedočanstava iz tih godina.

U subotu 19.6, nakon doručka "izbarkali" smo se sa LASTAVICE i autobusom opet preko Gorskog Kotara, i jasno kroz MALI RAJ, vratili se u Zagreb. Tako je završen veoma lijepi tjedan na moru kojemu nema konkurencije jer "nema mora do Jadrana, nema Jadrana do Jadrana"

Od svih sudeonika dobili smo mnogo pohvala za organizaciju, sve je "klapalo" kao što je zamišljeno i planirano. Sudeonici grupe bili su uglavnom stariji, ali bilo je i nekoliko mladih. Sve se odvijalo u najboljem redu i harmoniji, svako je mogao naći ono što njega zanima. Ono što nije ovisilo o nama, a dobili smo to u maksimumu, to je bilo predivno vrijeme i mirno more cijelog tjedna. To je pridonelo još boljem raspoloženju i uspjehu i na bazi toga odlučili smo za sljedeći juni 2011. planirati dve grupe, ovaj puta u Južnoj Dalmaciji, sa polaskom iz Splita uključivši i otoke Mljet, Lastovo, Korčulu, Vis, Hvar i Brač.

Na kraju, zahvaljujem se još jednom, ovim putem, svim učesnicima, na povjerenju u nadi da ćemo se opet sresti na jednom od naših budućih putovanja....ŽIVILI !

NOVI PRAVEDNIK MEĐU NARODIMA

SKOPSKI BISKUP

Dr SMILJAN ČEKADA

Piše Miriam Steiner – Aviezer

U Makedoniji, gde je uništeno preko 95% jevrejskog življa, slučajevi pomoći i spašavanja bili su retki i svaki Pravednik iz tih krajeva zaslužio je da bude zabeležen u knjigama istorije. Slučaj kojeg donosimo ovde, za kojeg je pok. Ženi Lebl godinama pokušavala naći dokaze da je dr Čekada zaslužen da primi ovo visoko priznanje, od naročite je važnosti. Njeni su napori urodili plodom, i maja. 2010. Smiljan Čekada proglašen je od strane Jad Vašema Pravednikom među narodima. Ženi to nije dočekala.



Dr Smiljan Čekada

Priča o spašavanju

U te strašne martovske dane, 1943. godine, pokušavao je skopski biskup dr Smiljan Franjo Čekada da spašava Jevreje iz logora " Monopol", koji se nalazio u Skopju. Dr Čekada je ustoličen za biskupa u Skopju krajem 1940. i već u svojoj prvoj besedi govorio je o pravdi prema svim ljudima, ma kojoj narodnosti ili rasi pripadali. To svoje ubeđenje dokazao je i na delu u najtežim časovima jevrejske zajednice, što je izazvalo bes Bugara i Nemaca. On je zahtevao da mu se dozvoli da poseti logoraše. U početku je tražio da se puste na slobodu bar Jevreji katoličke vere, no u tome nije uspeo.

Čekada nije odustao. Svakodnevno je stajao kod kapije logora i zahtjevao od šefa bugarske

policije da čovečno postupa sa Jevrejima i čak je podneo pritužbu o čemu govori izveštaj nemačkog konzula u Skopju Artur Vitte, u kojem stoji: "...Skopski biskup dr Smiljana Čekada uputio nam je pismo u kojem, uvredljivo i oštrim tonom, osudjuje odnos šefa policije Bogdanova, prema Jevrejima i uopšte smatra da je cela akcija pram Jevreja sramna i jako bolna."

Ovaj njegov postupak bio je stvarno hvale vredan, no za Komisiju koja priznaje Pravednike nije bila dovoljna. Priznanje primaju osobe koje su lično spašavale rizikujući time i svoj život ili karijeru.

Zajedničkim naporima pronađeno je svjedočanstvo Alberta Musafije iz kojeg proizlazi da je dr Čekada spasio petoro jevrejske dece, smestivši ih po manastirima Janjevo i Letnice. Za troje dece imamo podatke i svedočanstva i to su:

- Albert Musafija, rođen 1936. u Sarajevu, koji je čudom spašen i bio u manastiru Janjevo. Doselio se u Izrael 1948, bio je visoki oficir u izraelskoj policiji, umro je od bolesti 2007.

-Šaul Getanjo, rođen 1940. kojeg je njegova negovateljica Zora Piculin uspela spasiti, te su oboje našli utočište u manastiru Letnice.

Zora Piculin isto je proglašena Pravednikom.

-Erika Weingruber, koju nismo pronašli, ali nam je podatke o njoj poslao lični sekretar Čekade, gospodin Marko Leopold Rohmes, koji uz podatke kako je Erika spašena prilaže i poemu koju je ispevao Aleksanadar Leka Rodić, objavljena je u pesmarici "Janjevačke pjesme" u izdanju Minerva.

PRAVEDNICI IZ SRBIJE

Promocija knjige Pravednici među narodima – Srbija

Obiman projekat "Pravednici među narodima – Srbija", privodi se kraju. Iz štampe će uskoro izaći knjiga pod istim nazivom. U stvari, biće izdate dve knjige, na srpskom i engleskom. Promocija će biti održana 28 oktobra u Tel Avivu, sinagoga Beit Daniel, ul Bnej Dan 62, sa početkom u 18 časova. Na promociji ovog kapitalnog dela će govoriti autori: Milan Fogel, pisac priča o pravednicima, Prof.dr Milan Ristović, koji je u istorijskom delu napisao poglavlje "Jevreji u Srbiji u Drugom svetskom ratu" i dr Milan Koljanin, koji je napisao poglavlje "Jevrejska zajednica u Srbiji i jugoslovenskoj državi (1918 -1941.)".

Projekat će predstaviti urednik Nenad Fogel, predsednik Jevrejske opštine Zemun, koja je nosilac projekta. Savez jevrejskih opština Srbije dao je punu podršku realizaciji projekta. Projekat su pomogli uvažena Rotschild Foundation

(Europe) iz Londona, Claims Conference iz Njujorka, Joods Humanitair Fonds iz Haga i Grad Beograd.

U Srbiji je proglašeno 128 pravednika, a Milan Fogel je poglavlje priča o pravednicima nazvao "Heroji bez puške u ruci sa glavom u torbi". Uz materijale koje nam je ustupila Miriam Aviezer, sledio je obiman istraživački rad: Intervjui sa spašenima i spasiocima, prikupljanje materijala u Jevrejskom istorijskom muzeju u Beogradu, Narodnom muzeju u Nišu...

Moderator večeri biće Daniel Fogel. Promocija će biti profesionalno snimljena i biće izdat CD. Očekuje se da će promociji prisustvovati spašeni i veći broj njihovih potomaka. Miriam Aviezer će pomoći da dođemo do što više adresa na koje će biti upućene zvanične pozivnice. Naravno, na promociju su pozvani svi članovi Hitahduta i prijatelji. Promocija u Arecu će se održati zahvaljujući **ing. Josefu Žambokiju**, koji snosi sve troškove za učesnike promocije (avionske karte, smeštaj, troškove sale...).

“MI SMO PREŽIVELI“
knjiga 3 na engleskom jeziku,
Glavni i odgovorni urednik
Aleksandar Gaon

Iz štampe je izašla treća knjiga na engleskom jeziku („We Survived“...3) iz serije „Mi smo preživeli“.

Objavljena su svedočenja 56 autora, preživelih Holokaust. Knjiga je podeljena u XI poglavlja: U partizanima, Preživeli logore Aušvic, Bergen-Belzen, Jasenovac, Pod italijanskom vlašću, Pod mađarskom vlašću, U okupiranoj Srbiji, U Albaniji, U sarajevskom zatvoru, Nonantola, El Šat, U zatvorima u Srbiji i u Nemačkoj. U prilogima je objavljen tabelarni pregled logora u Jugoslaviji u kojima su bili zatočeni Jevreji, Jevrejske opštine u bivsoj Jugoslaviji, Obnovljene jevrejske opštine 1947. godine i rečnik manje poznatih reči i pojmova kao i sadržaji prvih dveju knjiga na engleskom jeziku.

Ovo novo izdanje kao i sve prethodne knjige iz ove edicije mogu da se nabave u Jevrejskom istorijskom muzeju u Beogradu ili se mogu naručiti preko e-mail

jewishmuseumbgd@gmail.com adrese:

Za distribuciju ovih knjiga je i dalje zadužen

dr Miroslav Demajo

sa sedištem u Jevrejskom istorijskom muzeju u Beogradu.

ANEGDOTA

"LUDI NIKOLA"

Zabeležila Ženi Lebl 1998. godine

Ovaj sam događaj čula od nekoliko očevidaca, a možda ima još Jevreja starog Sarajeva koji bi nam mogli nešto više reći ili napisati o ovom događaju.

Kada su Jevreji 1941. u Sarajevu čekali u redu za primanje žute trake sa Davidovom zvezdom, u red je stao i tzv "ludi Nikola". Nije bio Jevrejin, ali je uzeo traku i iz istih stopa otišao u obližnju katoličku crkvu, popeo se do časnog krsta sa raspetim Isusom i obavio mu čvrsto žutu traku oko gole mišice i rekao : "I njemu, kao Jevrejinu, to sleduje."

Traka "ludog Nikole", koji, čvrsto verujem, i nije bio lud, ako je tako nešto mogao da uradi, pre bih rekla da se pravio lud, ostala je tamo dva do tri dana i tek tada ju je neko uklonio.

REAGOVANJA

DRAGAN ŠUTANOVAC **MINISTAR ODBRANE RS**

*Prilikom svečane predaje medalje Pravednika među narodima u beogradskoj sinagogi, prisutnima se obratio i ministar odbrane Republike Srbije – o tome smo pisali u prošlom broju Mosta. Tim povodom primili smo reagovanje **Aleksandra Lebla** iz Beograda*

Tačno je što je Šutanovac rekao u vezi streljanja Srba kao talaca. Ali... eSeS grupenfirer Harald Turner, šef Upravnog štaba u Srbiji, napisao je svom prijatelju u centrali SD u Berlinu Richard-u Hildebrandt-u i sledeće:

... u poslednjih osam dana dao sam da se strelja 2000 Jevreja i 200 Cigana u skladu s proporcijom 1:100 za zverski ubijene nemačke vojnike, a daljih 2200, slično tome, gotovo sve Jevreji, biće streljano u sledećih osam dana. To nije lep posao. U svakom slučaju, mora se obaviti, ako ni zbog čega drugog, a ono da se učini jasnim šta znači čak napad na nemačkog vojnika, a uostalom na ovaj se način najbrže rešava jevrejsko pitanje. U stvari, pogrešno je, ako treba biti precizan u tom pogledu, da se za ubijene Nemce - na čiji račun odnos 1:100 treba da stvarno podnesu Srbi - umesto njih budu streljani Jevreji; ali smo Jevreje imali u logorima - na kraju i oni su srpski državljani, a uz to oni treba da nestanu.

PRVO OBELJEŽAVANJE DANA SEĆANJA NA JADOVNO 1941.

Mjesto na sjevernim padinama Velebita jedno je od najkrvavijih gubilišta Srba, Židova i Hrvata u logorskom sustavu NDH

На Јадовну 26 јуна 2010.

Piše GORDAN ZUBČIĆ / izvod

Putokaz koji s ruba ceste Gospić-Karlobag na velebitskoj visoravni upućuje putnika (ne)namjernika prema selu Jadovno danas je većini hrvatskih građana samo znak koji vodi prema mjestu u kojem živi samo jedna obitelj ili prema zavjetnoj kapelici Marije Pomoćnice. No, starijima i(li) onima koji duže pamte to je selo na sjevernim padinama mitske hrvatske planine ostalo utisnuto u sjećanje kao pojam iz bliže hrvatske povijesti, odnosno kao jedno od najkrvavijih gubilišta Srba, Židova i Hrvata u logorskom sustavu Nezavisne države Hrvatske.

I dok se situacija u Hrvatskoj proteklih godina počela polako otopljavati prema realnom pogledu na zločine ustaškog režima i dužnom pijetetu prema ubijenima, a aktualni ministar zdravstva i najjači predstavnik Like u državnoj vlasti Darko Milinović najavio pa nedavno objavio odgodu obnove spomenika kod Jadovna, opravdavajući se krizom i manjkom novca u državnoj blagajni, sa suprotne strane državne nam granice, u Banjoj Luci, prije pola godine osnovano je Udruženje potomaka i poštovalaca žrtava kompleksa ustaških logora Jadovno 1941.

Udruga koju predvodi doktor stomatologije Dušan Bastašić u subotu 26. lipnja/juna održala je "prvu komemoraciju povodom Dana sjećanja na Jadovno 1941." kod zloglasne Šaranove jame u blizini Jadovna i na lokalitetu Slana na Pagu, gdje će se obnoviti spomen-ploča žrtvama tog dijela ustaškog logorskog sustava Gospić-Velebit-Pag. "Danom sjećanja" proglasili su 24. lipnja, jer smatraju da je tog dana prije 69 godina "tvornica smrti" s obje strane mitske planine dobila svoje konačne dimenzije.

Istraživanja dr. Đure Zatezala

Čelni ljudi udruge iz BiH na svojoj se internetskoj stranici, među ostalim, pozivaju na posve relevantna, vrlo priznata i dokumentirana istraživanja dr. Đure Zatezala, povjesničara i dugogodišnjeg voditelja tadašnjeg Historijskog arhiva u Karlovcu, koji je kod velebitskih stratišta održao sat povijesti za okupljene. Naime, dr. Zatezalo u svojim djelima navodi kako su ustaše

od 11. travnja do 25. kolovoza 1941. godine, u samo 132 dana, u sustavu logora Gospić-Velebit-Pag pogubili 40.132 osobe, među kojima su gotovo 95 posto činili lički, kordunski, banijski i slavonski Srbi, te gotovo 2000 Židova iz Zagreba, Karlovca, Varaždina i današnje BiH, 88 Hrvata i manji broj žrtava drugih nacionalnosti s područja tadašnje NDH. Većina žrtava stradala je u bezdanima 32 velebitske jame oko Jadovna, mjesta koje je ostalo najupečatljivija točka kompleksa ustaških logora koji su činili koncentracijski logor u zgradi Okružnog suda u Gospiću, prostor Ovčare i sabirališta na gospićkoj željezničkoj postaji, žensko-dječji logor kod Metajne na Pagu, gubilišta Risova glava, pomoćno gubilište kod sela Stupačinovo na Velebitu, te stratišta Slana i Metajna na sjevernoj, bezvodnoj obali otoka Paga gdje su zatočenici bili, osim teškom radu, batinama i kami, izloženi ljetnom suncu i buri.

Cijela priča okončana je potkraj kolovoza 1941. godine kada su talijanske snage okupirale i tzv. Drugu zonu, dakle teritorij u dalmatinskom zaleđu i Lici u kojem je do tada NDH imala civilnu i vojnu vlast. Ustaške postrojbe morale su se povući sa svih lokacija na kojima je djelovao spomenuti logorski sustav, ali tragovi su bili neizbrisivi, pa su zločine među prvima počele istraživati talijanske vojno-zdravstvene komisije kojima su mještani prijavljivali da se "iz jama širi smrad".

Na naše pitanje je li uopće primjereno da inicijativa za obilježavanje 69. godišnjice pokolja u velebitskim vrletima organizira udruga sa sjedištem izvan Hrvatske, odnosno je li to svojevrsna pljuska našim vlastima, dr. Ivo Goldstein kaže: - Prošle je godine komemoraciju na Jadovnu organizirao Savez antifašističkih boraca, odnosno nekoliko njegovih vrlo aktivnih članova. No, najpozvanije da organiziraju komemoraciju uistinu bi bile hrvatske vlasti.

U prisustvu predsjednika Republike Hrvatske i drugih visokih dužnosnika, kao potomaka stradalih u sustavu logora Jadovno, ove godine je govorio dr Dušan Bastašić.



Slavko Goldstein na mjestu gdje su mu ustaše 1941. pogubile oca

PERES TVRDI: ENGLEZI SU ANTISEMITI

"Kad se vratimo, dočekaćete nas sa crvenim tepihom" priča se da su to izjavili Englezi kada su se posle isteka mandata povlačili iz Palestine

Iz strane štampe

Šimon Peres (87), sadašnji predsednik i bivši premijer Izraela, optužio je Engleze da su antisemiti, a britanske poslanike da se udvaraju muslimanskim biračima u svojoj zemlji. Prema Peresovom rečima, Britanci su oduvek bili "duboko proarapski i antiizraelski" nastrojeni i "oduvek su radili protiv Izraela". Stav Engleske prema Jevrejima predstavlja "sledeći veliki problem" Izraela.

Ove ocene Peres je izrekao u intervjuu za jevrejski internet magazin "Tablet", napomenuvši da "u Engleskoj postoji izreka da je antisemita onaj ko mrzi Jevreje više nego što je neophodno". Britanski "Dejli telegraf" navodi da su Peresove reči izazvale gnev u redovima istaknutih poslanika i jevrejskih lidera u Britaniji. Njihov komentar glasi da je viđenje izraelskog predsednika pogrešno, ali ima dosta i onih koji Peresovo mišljenje podržavaju, uz isticanje da je broj antisemitskih incidenata u Velikoj Britaniji proteklih godina dramatično narastao.

Peres se trenutno nalazi u trećoj godini svog sedmogodišnjeg predsedničkog mandata, dobitnik je Nobelove nagrade za mir, a kraljica Elizabeta II mu je 2008. dodelila počasnu titulu viteza. U pomenutom intervjuu on, međutim, zaključuje da stav Engleske prema Jevrejima predstavlja "sledeći veliki problem" Izraela, jer u Britaniji ima nekoliko miliona birača muslimanske veroispovesti, što za mnoge poslanike tamošnjeg parlamenta znači da njihovi glasovi odlučuju hoće li biti izabrani ili neće. Peres smatra da je "u Engleskoj uvek bilo nečeg duboko proarapskog, naravno ne među svim Englezima, i antiizraelskog u političkom establišmentu". Kao potvrdu za to navodi da su se Britanci uzdržali prilikom izglasavanja rezolucije UN o podeli Palestine iz 1947. i da su pedesetih godina održavali embargo na izvoz oružja u Izrael.

"Uvek su radili protiv nas. Oni misle da su Arapi ti koji su ugroženi", zaključuje Peres o Britancima, dok odnose sa Nemačkom, Francuskom i Italijom, nasuprot tome, opisuje kao "prilično dobre".

U Izraelu, pak, Peres ni u kom slučaju nije usamljen u stavu koji je izneo, naročito na tamošnjoj desnici i nakon proterivanja izraelskog diplomate iz Britanije zbog optužbi da su agenti

Mosada koristili britanske pasoše prilikom organizovanja ubistva jednog od komandanata Hamasa u Dubaiju. Arije Eldad, desničarski poslanik u Knesetu, optužio je Britaniju da protiv interesa Izraela radi već decenijama - još od kako je pogazila svoju reč da će izgraditi jevrejsku domovinu u vreme kada je po mandatu Lige naroda upravljala Palestinom.

BIVŠI IZRAELSKI PILOT UNAKARADIO ZID VARŠAVSKOG GETA

JTA, Jerusalem

Jad Vašem je kritikovao bivšeg kapetana Izraelske avijacije, Jonatana Šapira, koji je snimljen kako ispisuje pro-palestinske grafite na zidu Varšavskog geta. Na zidu je ispisao grafit "Slobodna Palestina i Gaza" i preko zida prebacio palestinsku zastavu. "Vidimo u njegovim postupcima provokaciju koja izopačuje istoriju i Holkaust, kao i izraelsko-palestinski konflikt", kaže se u saopštenju Jad Vašema. "Ova akcija, pomešana sa anti-semitizmom, ukazuje na osobu koja je izgubila sve činjenične i moralne mogućnosti rasuđivanja".

Jonatan Šapira je otpušten iz armije 2003. godine, nakon potpisivanja pisma grupe pilota iz vazduhoplovstva, koja je odbila da učestvuje u misijama napada na palestinske teritorije.

BUDUĆE BRITANSKE DIPLOMATE: TITO JE BIO SLUŽBENIK OTOMANSKOG CARSTVA

Florian Biber, profesor na katedri za politiku i međunarodne odnose na britanskom Univerzitetu Kent, objavio je na svom internet-blogu neke od zabluda svojih studenata koji se odnose na istoriju Jugoslavije.

Mnogi misle da na Kosovu žive Alžirci, da je Češka bila deo Jugoslavije ili da je Tito bio službenik Osmanskog carstva, preneo je Dojče vele. Kada je u pitanju nastanak Jugoslavije, jedan od britanskih studenata kaže da je Jugoslavija uspela da opstane toliki niz godina (pa čak i vekova) samo zahvaljujući činjenici da još od antičkog doba nije imala nijednog "pravog", velikog neprijatelja koji bi mogao ozbiljnije da je ugrozi.

Kada se govori o raspadu Jugoslavije i konfliktima koji su proizašli iz toga, mlade nade britanske diplomatije razvile su svoje alternativne teorije. Tako je jedan od njih izjavio da je na Balkanu sve krenulo po zlu kada je Slobodan Milošević

pokušao da zauzme "glavni grad Hrvatske Dubrovnik".

Zabrinjava samo činjenica, komentariše nemački radio Dojče vele, što će izvestan broj upravo tih nezainteresovanih studenata sa skromnim znanjem o balkanskim prilikama jednoga dana izrasti u samoprovane eksperte i diplomate sa ulogom savetnika za rešavanje konflikata i problema unutar i između država bivše Jugoslavije.

CIPELE LETE SA ISTOKA NA ZAPAD

Piše Milan Fogel

Jedan primitivan običaj izražavanja nepoštovanja, neslaganja ili protesta, bacanjem cipela na neku manje ili više poznatu ličnost, dobio je globalne razmere pošto je prošle godine u Iraku jedan nepoznati novinar bacio cipele na američkog predsednika Džordža W. Buša. Novinar je postao poznat širom sveta, a Džordž Buš je dokazao da ima dobre reflekse. Novinar je odležao 9 meseci u zatvoru, a Džordž Buš je mirno sačekao kraj mandata u Beloj kući. Dva dana nakon što je novinar pušten iz zatvora, jedan irački građanin je bacio cipelu na američke vojnike. Vojnici su odgovorili vatrom, a građanin je preminuo u bolnici.

Slučaj potezanja za sopstvenim cipelama, kada čovek ne zna, ili mu je neprijatno, da nešto javno kaže, zabeležen je i u Tori, kada je nezainteresovan rođak na taj način pokazao da udovica njegovog brata može ponovo da se uda za koga želi. Istina, rođak nikog nije gađao cipelama, samo ih je spustio na zid kao odgovor zainteresovanom proscu. No, od tada je neiscrpna ljudska mašta počela da koristi cipele sa različitim ciljem, a pre svega kao izraz velikog nepoštovanja.

Posle "iračkog" slučaja, bacanje cipela je postalo moda. Ne možemo drugačije da kažemo, jer očigledno bacači cipela nisu originalni. Evropljani su prvi počeli da kopiraju arapskog novinara. Još jedan dokaz globalizacije, jer bacanje cipela nema nikakve veze sa evropskom kulturom (ako tako nešto uopšte postoji). Dok je irački novinar ležao u zatvoru, Martin Janke, nemački akademik, 2. februara prošle godine, tokom predavanja na Univerzitetu Kembridž, gađao je cipelom kineskog premijera Vena Jiabaoa. Odmah je uhapšen, ali je oslobođen svih optužbi, jer nije bilo dokaza da je kineskom premijeru prouzrokovao uznemiravanje i bol.

Cipele su nastavile da lete na relaciji Bliski istok – Evropa. U Istanbulu je jedan student

žurnalistike, 2 oktobra prošle godine, bacio patiku na direktora Međunarodnog monetarnog fonada Dominika Štraus-Kana. Patika nije pogodila metu, a Štraus-Kan je u šali izjavio da je "najvažnije da imamo prostora za debatu".

Poslanica Narodne skupštine u Srbiji, početkom novembra prošle godine, nezadovoljna odlukom da se njenom kolegi oduzme pravo da dalje govori o temi koja nije vezana za dnevni red, bacila je cipelu na predsedavajuću parlamenta. Poslanica je udaljena sa sednice – nije nam poznato da li je odskakutala na jednoj nozi ili je skinula i drugu cipelu, i tako lakše izašla iz sale – ali zatvorsku kaznu nije dobila.

I tako smo stigli i do našeg bacača cipela. Nedavno je izvesni Koen kažnjen zatvorom od tri godine, zato što je bacio cipelu na predsednicu Vrhovnog suda Izraela. Nezadovoljan dugogodišnjim suđenjima sa svojom bivšom ženom – očitno nije znao tajnu dugovečnog braka – kada mu je na kraju zabranjeno i da prilazi svojoj deci, ušetao je u kancelariju predsednice i gađao je cipelom. Cilj mu je bio da skrene pažnju na nepravedno suđenje, po njegovom mišljenju, i u tome je potpuno uspeo. Sad se ne žali na presude u vezi brakorazvodne parnice i zabrane pristupa svojoj deci, nego na visinu kazne za bacanje cipela.

Ipak, najvažnije je da se cipele i dalje koriste kao koristan odevni predmet, a to što su nam uvek pri ruci, ako zatreba, ne znači da moramo da ih zloupotrebljavamo.

DUGOVEČNI BRAK

Efraim Kišon (1924-2005)

Tajna dugog braka je u mudrom življenju. Moja žena i ja dva puta nedeljno nađemo vremena da odemo u restoran. Svetlost sveća, tiha muzika, ples, večera... Ona ide utorkom, a ja petkom.

SREĆNU I BERIČETNU NOVU GODINU ŽELI VAM REDAKCIJA "MOSTA"

Kraj stare i dolazak **Nove godine** nije ni kraj ni početak, već nastavak začinjen celokupnom mudrošću koju je čovek do tada stekao.

Hal Borland, američki pisac (1900-1978.)

Zanimljivosti

ČETIRI PIŠTOLJA ŠIN BETA IZGUBLJENA U AMERICI

Jerusalim, JTA

Izraelska bezbednosna služba Šin Bet potvrdila je da je obezbeđenje premijera Bendžamina Natanjahua ostalo bez četiri pištolja na relaciji Nju Jork – Vašington. Pištolji kalibra 9 mm, marke Glok (Glock), bili su spakovani u prtljag zvaničnog obezbeđenja za premijera, koji je izgubljen na aerodromu J.F. Kenedi. Prtljag je nađen u Los Anđelesu, ali bez pištolja. Njujorška policija na aerodromu J.F.K. istražuje da li su pištolji nestali u Nju Jorku ili kada je prtljag stigao u Los Anđeles. Istragu vodi i izraelsko obezbeđenje.

Zbog nemilog događaja, zvanično američko obezbeđenje je određeno da pomogne premijerovoj pratnji za vreme boravka u Beloj kući.

IZRAELCI U GINISOVOJ KNJIZI REKORDA

Piše Daniel Fogel

Nedavno je lepši pol u telavivskoj luci izveo ples, koji će, nadamo se, obezbediti Izraelcima još jedno mesto u Ginisovoj knjizi rekorda. Naime, 9.233 devojaka i mladih žena pod pokroviteljstvom ministarke kulture Limor Livnat, na muziku Gali Atari, pod upravom Une Holbruk, izvelo je najmasovniji ples na svetu. Moramo reći da je iza ove ideje stajalo udruženje ATENA, čiji naziv bi u slobodnom prevodu glasilo "Javni savet za unapređivanje žena". Da li su u svojoj nameri uspele, saznaćemo uskoro.

Da se podsetimo. Izraelci su sa svojim rekordima već prisutni u Ginisovoj knjizi rekorda. Možda je najinteresantniji zapisani rekord slučaj Davida Leskova, koji je aktivno služio vojsku do 87. godine starosti. Danas jedna jedinica u našoj armiji nosi njegovo ime.

Eran Kac je zapamtio broj od 500 cifara, koji je pred njim pročitao samo jednom. Šteta što naši đaci nisu bar malo uspešniji kada su u pitanju cifre. U matematici ne mogu nikako da se popnu više od 20. mesta u svetu.

Hezi Din je proveo u kocki leda 64 sata. Iz leda je nepovređen izašao tačno u ponoć 31. decembra i odmah ušao u Ginisovu knjigu rekorda.

Kada je u pitanju najveći napravljeni humus na svetu, Libanci sa nama godinama ratuju. Valjda kad ne mogu na bojnopolju, ono bar da pokušaju na nekom drugom polju. Istina je da se sa njima smenujemo u knjizi rekorda, trenutno je zabeležen naš rekord postavljen u Abu Gošu – humus težak 4.090 kilograma! Možda bi vredelo da im prepustimo rekord, pod uslovom da nas već jednom ostave na miru.

U knjizi ima još izraelskih rekorda, a verujemo da će ih u budućnosti biti još više.

Lični stav

JEVREJI I ŽRTVENI JARAC

piše Avraham Atijas

Moj beogradski prijatelj Jozef – Jusko Baruhović, inženjer i slikar, nedavno je u publikaciji Saveza jevrejskih opština Srbije, Jevrejskom pregledu, objavio zanimljiv napis koji nosi naziv Žrtveni jarac. On se u članku osvrnuo na biblijsko tumačenje ovog pojma, - Avramovu spremnost da žrtvuje svog sina Isaka – povezujući ga sa položajem Jevreja u savremenoj svetskoj istoriji. O toj interesantnoj i širokoj temi moglo bi se, pored već postojećih, ispisati još mnogi članci, studije, pa i knjige. I ja si prisvajam slobodu da o tome iskažem nekoliko svojih misli.

Ako govorimo uopšteno o Jevrejima rasutim po svim prostorima ove naše planete, onda se moramo složiti sa autorovim stavom da postoji njihova "krivica" što su se nalazili ili se sada nalaze u ulozi *žrtvenog jarca*, a ona se sastoji u tome što su bili i ostali pripadnici naroda koji je nosilac najstarije monoteističke vere! Uz to, od pre 62 godine, Jevreji ne samo da su održavali svoju veru i tradiciju, nego su posle dve hiljade godina nakon proterivanja iz svoje blisko-istočne pradomovine i svih pogroma i holokausta koje su potom vekovima preživljavali, ipak uspeali da na tim biblijskim i istorijskim prostorima ponovo vrata svoju nekadašnju državnost i nacionalni suverenitet, stvarajući modernu državu Izrael.

O suštini "problema" koji se stavlja na dušu Jevrejima, a toliko "muči" pripadnike nekih drugih religija i nacionalnosti, postoje raznovrsna mišljenja i teorije, zavisno od njihovih autora. Stavovi su povremeno zaodenući velovima dušebrižništva, samilosti ili navodnog razumevanja o toj suštini, što može da stvori pogrešan utisak i kod nekih nedovoljno ili površno obaveštenih Jevreja. Baveći se proučavanjem ovih pitanja već dugi niz godina (neki moji radovi su objavljeni u knjizi eseja), ali bez posebnih naučnih ambicija da dođem do nekih novih, revolucionarnih spoznaja ili otkrića, ipak sam uspeo da steknem određena, mada lična ubeđenja o stvarnoj suštini problema koji je izazvao, a i danas izaziva netrpeljivost, ponekad mržnju, prikrivenu ili otvorenu, dela stanovništva naše planete prema Jevrejima.

Po mom mišljenju, osnovni i najznačajniji faktor, koji je stvorio negativno mišljenje i predstavu o narodu kojem i ja pripadam, bila je i ostala verska netrpeljivost prema Jevrejima. Nije samo reč o vernicima nekih drugih religija, pre svega hrišćana i muslimana, već se to odnosi i na

brojne ljude koji se deklarišu kao ateisti, ali po rođenju, genetski, a rekao bih i duhovno njima pripadaju. Naime, svi oni nisu u stanju ili, možda, neki i ne žele da shvate neke nezaobilazne činjenice, kao što su na primer:

- da je ceo jevrejski narod, nakon izlaska iz egipatskog ropstva, na gori Sinaj (posredstvom svog vođe Mojsija – Mošea) prihvatio božje zapovesti i time postao u ljudskoj istoriji prvi narod sa monoteističkim verovanjem;

- da je rano hrišćanstvo, kao sekta koja je želela da se udalji od izvesnih principa koje propisuje Tora, a koje je, prema predanju, osnovao i propovedao Jevrejin Ješua (Isus), ugledalo svet tek u doba rimske vladavine i sloma jevrejskih država na prostoru između reke Jordana i Sredozemnog mora (oko početka Nove ere);

- da ne postoji, a niti je stvarno ikada postojala kolektivna odgovornost Jevreja za Isusovu smrt, jer su taj čin obavili Rimljani. Pojedinačna izdaja (Juda) je poznata pojava u istoriji mnogih naroda. Vrh katoličke crkve je u vreme pape Pavla II zvanično ukinuo ovu optužbu protiv Jevreja;

- da je sveta Tora (petoknjižje), koju je Mojsije zapisao po božjoj zapovesti za vreme 40 godina boravka sa svojim narodom u pustinji, a pre svoje smrti i ulaska dece Izraela u od Boga im datu zemlju, predstavlja zakonik, kodeks ponašanja i života izraelskog naroda, a ne samo verski zapis namenjen molitvama. Tora je zapisana da bi među Jevrejima bila primenjivana za sva vremena;

- da je podela Biblije na "stari" i "novi" zavet (testament) stvorila pogrešno i pogubno ubeđenje među hrišćanskim vernicima da je Bog napustio jevrejski narod, odnosno da njegova Tora više nema nikakvog značaja za Jevreje, a pogotovo ne za ostale nejevreje (hrišćane i muslimane), da je ona, dakle, ukinuta, nevažeća, a da je nju zamenio "novi" zavet ili veza sa Bogom, važeća samo za hrišćane;

- da postojeće druge vere nisu vezane za specifičnu naciju, dok je jevrejstvo (judaizam) simbioza vere i nacionalnosti;

- ideologija islama je da svim ostalim verama, pa i jevrejskoj, nametne svoja učenja, način života i ponašanja i da potpuno dominira u svetu, ali to je posebna tema o kojoj ovde nije mesto da se raspravlja;

- bilo to nekom po volji ili ne, ali uprkos bezuspešnih nastojanja kroz istoriju, posebno noviju (Holokaust) da se potpuno zatre trag prastarom jevrejskom narodu, Jevreji, religiozni, tradicionalni ili oni koji veru ne praktikuju, ostaju da u svim generacijama svedoče (kada je verovanje u Boga u pitanju), da su oni neposredni izdanci one dece Izraela (Jakova), koji su prvi i

trajno prihvatili jednobožstvo (monoteizam) i da stoga treba da od svih ostalih budu tretirani s uvažavanjem i dostojanstvom, a ne s mržnjom i osvetoljubivošću.

Ostaje mi da na kraju još samo poželim, i da se ponadam, da će jednog dana (možda pre dolaska Mesije!?) čovečanstvo shvatiti istorijsku ulogu i značaj jevrejskog naroda u životu ljudske zajednice na ovoj našoj planeti!

DISKRIMINACIJA PRAVA ILI PONIŽENJE ŽENA

Piše Milan Fogel

Poslednjih meseci možemo čitati u stranoj štampi da je Belgija prva država u Evropi, koja je prvo najavila, a onda i donela zakon kojim se ženama zabranjuje da nose islamske burke i feredže na javnim mestima. Za i protiv možemo svakodnevno čitati u raznim medijima širom Evrope. Muslimanske žene, koje su obučene da se ne vidi ni pedalj njihovog tela, tvrde da je to po njihovim verskim propisima. P.A. koji ne želi da se obelodani njegovo puno ime i prezime, ne moramo da se pitamo zašto, na jednom panelu je upozorio: "Feredža, burka, nikab nikad nisu propisane Islamom. Islamskim zakonom za ženu je propisan hidžab, marama, koja pokriva kosu, vrat i uši dok se lice vidi u celosti. Samo da napomenem da su burka i nikab zabranjeni na Al – Azharu, najvećem islamskom univerzitetu u svetu, koji se nalazi u Kairu".

Mala digresija. Bog je "pitao" Efraima Kišona: "Da li sam ja naredio da muškarci po najvećim vrućinama nose kaftane i crne šešire..."

No, vratimo se zbilji. Koji su razlozi zašto se većina zemalja zapadne Evrope suprotstavila, navodno, verskom i tradicionalnom muslimanskom oblačenju žena. Evropa je zabrinuta, da li je to pravo ili verska naredba, koja implicira i neke druge vrednosti, kao što je, na primer, priprema za muslimanski terorizam. Demokratska Evropa se pita da li je to i ponižavanje lepšeg pola, koji, pod pritiskom verskih poglavara i zaluđenih muževa, nije u stanju da bira način oblačenja. S druge strane, muslimanski verski poglavari tvrde da je zabrana nošenja burki, nikaba, feredža atak na veru i demokratsko pravo žena da se oblače kako žele. Kada se istim tim poglavarima iznesu činjenice da to baš nije tako, onda se odmah zaklanjaju iza verskih propisa. Nama, koji to posmatramo sa strane, teško je da poverujemo da u Kuranu, ili nekom drugom verskom propisu, piše da je zabranjeno u izlozima

prodavnica izlagati ženski donji veš, kao što je nedavno Hamas u Gazi zabranio svojim trgovcima da to čine.

Jedan visoki zvaničnik iz Evrope je rekao: "Pod takvim maskama su dizane u vazduh železničke kompozicije, avioni i izvršeni brojni teroristički napadi. Mnoge zemlje Evrope su iz bezbednosnih razloga zabranile takvu odeću. Njihove bezbednosne agencije tvrde da ne mogu da vode efikasnu borbu protiv terorizma, ukoliko ne mogu da u svakom trenutku identifikuju svaku osobu.

Na kraju da svrnemo i na prostore bivše Jugoslavije. Pred parlamentom u Bosni i Hercegovini našao se predlog zakona o zabrani nošenja odeće koja onemogućava identifikaciju. Ionako u godinama uzavreloj političkoj atmosferi, ovaj predlog doneo je nove političke sukobe. Međutim, neko se dosetio i obelodanio da je 1950. godine parlament BiH doneo Zakon o zabrani nošenja zara i feredže, koji je i danas na snazi. Ali, u praksi, danas se u Sarajevu mogu videti mnoge muslimanke, koje se oblače po "verskim" propisima. Jedna muslimanka je izjavila: "Nikad se posle 1945. godine, kada su zabranjene burke, nisam bolje osećala nego danas kada sam ponovo obukla burku". Šta li se to danas, nakon 65 godina, krije ispod burke?

ISTINIT DOGAĐAJ

Početak ove godine, ambasador u jednoj od zemalja u Persijskom zalivu – u agencijskoj vesti *Gulf News* ne piše iz koje je zemlje – planirao je da se oženi devojkom, koja mu se dopala na osnovu fotografija, koje mu je poslala njena porodica. Prilikom nekoliko susreta sa verenicom, ambasador nije video devojčino lice jer je uvek bila u burki.

Kada je bračni ugovor potpisan, ambasador je pozeleo da poljubi suprugu i šokirao se kad je video da ona ima bradu i da je razroka. Njena porodica mu je poslala sliku njene sestre! Odmah je sudu podneo tužbu za prevaru. Za njega se stvar povoljno rešila, dobio je razvod braka. Za nju ne znamo kako je podnela tešku uvredu, kako tvrdi njena porodica.

IN MEMORIAM

Napustila nas je veliki dobročinitelj, humanista i dugogodišnji aktivan član HOJ, **Sara - Mila Montag (1922. – 2010.)**

Sa suprugom ing Lavom i sinom Danom uselila se u Izrael 1949. godine. Pridružili su se mošavu Kidron, a 1951. prešli su u Rehovot, gde se rodio

i drugi sin Mihael. Mina se posvetila dobrovoljnom radu, posebno u okviru Bnej brit, gde je više puta birana za predsednicu lože "Ana Frank", koja je imala 15 podružnica. Posebno je bila aktivna u radu sa slepima. Za njen predan i nesebičan rad dodeljena joj je 1986. godine diploma "Izuzetan aktivista" (Peila mictajenet), a 1996. proglašena je počasnim građaninom Rehovota (Jakirat Rehovot). Između ostalih aktivnosti istakla se u Udruženju bivših ratnih zarobljenika iz bivše Jugoslavije. Moramo naglasiti da je Mina u svom radu imala i veliku pomoć njena dva sina, kojima je prenela u amanet dobročiniteljski odnos prema *olimima* iz bivše Jugoslavije, kojima su nesebično pomagali.

ZAŠTO SE CEPA ODEĆA PRED POGREB

Piše Danijela Danon

Običaj cepanja – keria - odevnog predmeta ožalošćenog je biblijskog porekla. Kada je Jakov video Josifovo odelo umrljano krvlju, njegovi sinovi su mu saopštili da su ga rastrgle divlje zveri. Čuvši to Jakov je pocepao svoju odeću. Biblija, takođe, opisuje kako je David pocepao svoju odeću kada je čuo za smrt kralja Saula. U Knjizi o Jovu, Jov cepa svoj ogrtač, kada počinje da oplakuje smrt svoje dece.

Kada neki od roditelja umre, sin ili kćerka cepaju levu stranu na odeći, jer je bliža srcu. Smatra se da su roditelji najbliži srcu deteta.

U slučaju smrti sina, kćerke, brata, sestre ili supružnika, keria se obavlja na desnoj strani odeće.

Strogi propisi zahtevaju da se cepanje odeće za roditelje uradi rukama. Keria obavlja rabin, ali ako je ožalošćeni ženskog pola, u ortodoksnim krugovima se smatra neprikladnim da muškarac dira tuđu ženu, pa u tom slučaju jedna od prisutnih žena može obaviti keria.

Pogrebno odelo nema džepove.

Po mnogo čemu, pa i po tome da ništa od onoga što imamo ne možemo poneti sa sobom nakon smrti, judaizam se razlikuje od egipatske i ostalih drevnih civilizacija.

Preokupirane smrću, baš kao i životom, one su punile grobove dragocenostima, hranom i stvarima koje su pokojnicima bile neophodne za život nakon smrti. Jevreji veruju da čoveka, u trenutku odlaska sa ovog sveta, ne prate ni zlato, ni srebro, nego samo Tora i dobra dela (Pirke avot, 69). Zato odeća pokojnika nema džepove.